Tilannekatsaus kestävyys- ja vastuullisuustyöhön Finnassa

Susanna Eklund, 11.5.2023 Finna-konsortion ohjausryhmä

Mikä on perimmäinen tavoite Finnan vastuullisuustyössä?

- Halutaan oikeasti kehittää sekä omasta että asiakkaiden ja käyttäjien näkökulmasta tärkeäksi koettuja asioita ja viestiä etenemistä niistä.
- Halutaan viedä Kansalliskirjaston kestävyysohjelman toteutusta eteenpäin Finnan osalta.
- Kenelle tehdään?
  - Yhteiskunnalle, aineistoja tarjoaville organisaatioille, Finnan käyttäjille

Olennaisuusarviointi Finnassa

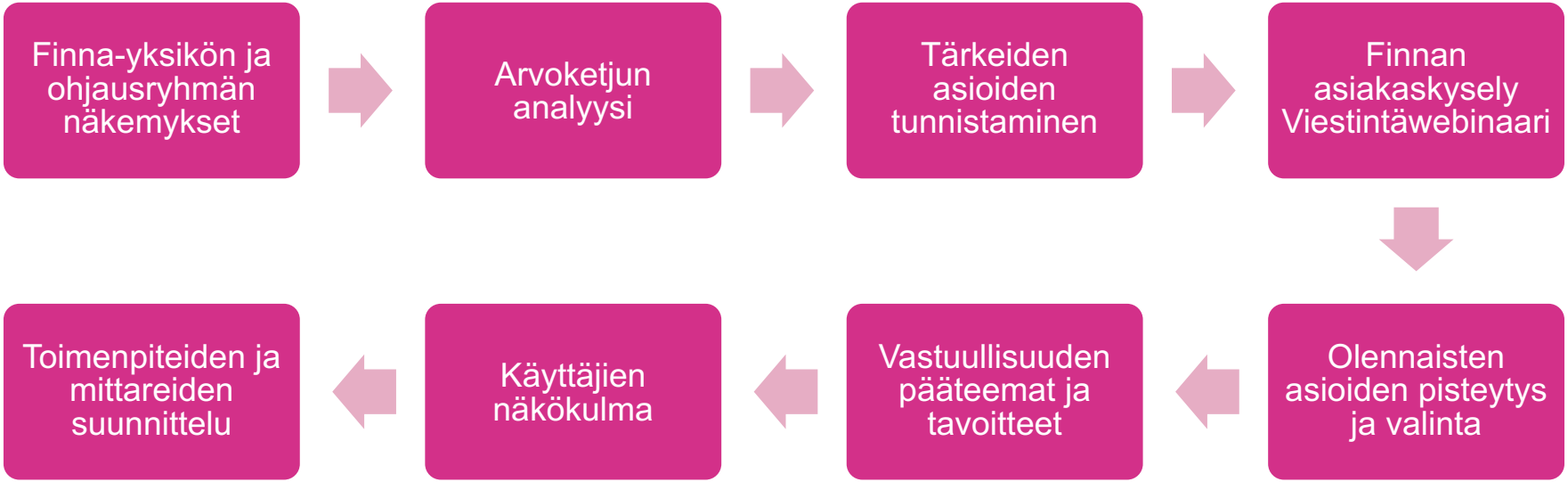

Asiakaskysely 2022

Kysyttiin

- Vastuullisuuden merkittävyys Finna-palveluissa (1-5)
- Tärkeimpiä hyödyt, joita Finnan digitaaliset palvelut tarjoavat? (Valittiin listalta *viisi* tärkeintä)
- Mitä kestävyyden ja vastuullisuuden osa-alueita tulisi kehittää Finna-palveluissa erityisesti? (Valittiin *viisi* olennaisinta)
- Kestävyyden eri osa-alueet huomioitiin vastausvaihtoehdoissa

Ekologinen kestävyys

- palvelun tuottamisen hiilijalanjäljen pienentäminen (kehitettävä asia)
- palvelun käyttämisen hiilijalanjäljen pienentäminen (kehitettävä asia)

Taloudellinen kestävyys

- keskitetysti tuotettava palvelu säästää julkisia varoja (hyöty)

Kulttuurinen kestävyys

- Aineistojen yhteiskunnallinen kattavuus ja tasapuolinen esiin nostaminen (kehitettävä asia)
- Aineistojen käyttöön liittyvät eettiset näkökulmat (kehitettävä asia)
- Toiminnan läpinäkyvyys ja kotimaisuus (hyöty)

Sosiaalinen kestävyys

- Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen pääsy (hyöty)
- Vastuullinen käyttäjädatan käyttö (kehitettävä asia)

Millä perustein pääteemat valittiin?

- Asiakaskyselyn tulosten pohjalta pisteytys
- Kansalliskirjaston kestävyysohjelman tavoitteiden mukaisuus
- Toimet, joihin voimme itse vaikuttaa ja joita voidaan mitata

Finnan vastuullisuustyön 3 pääteemaa

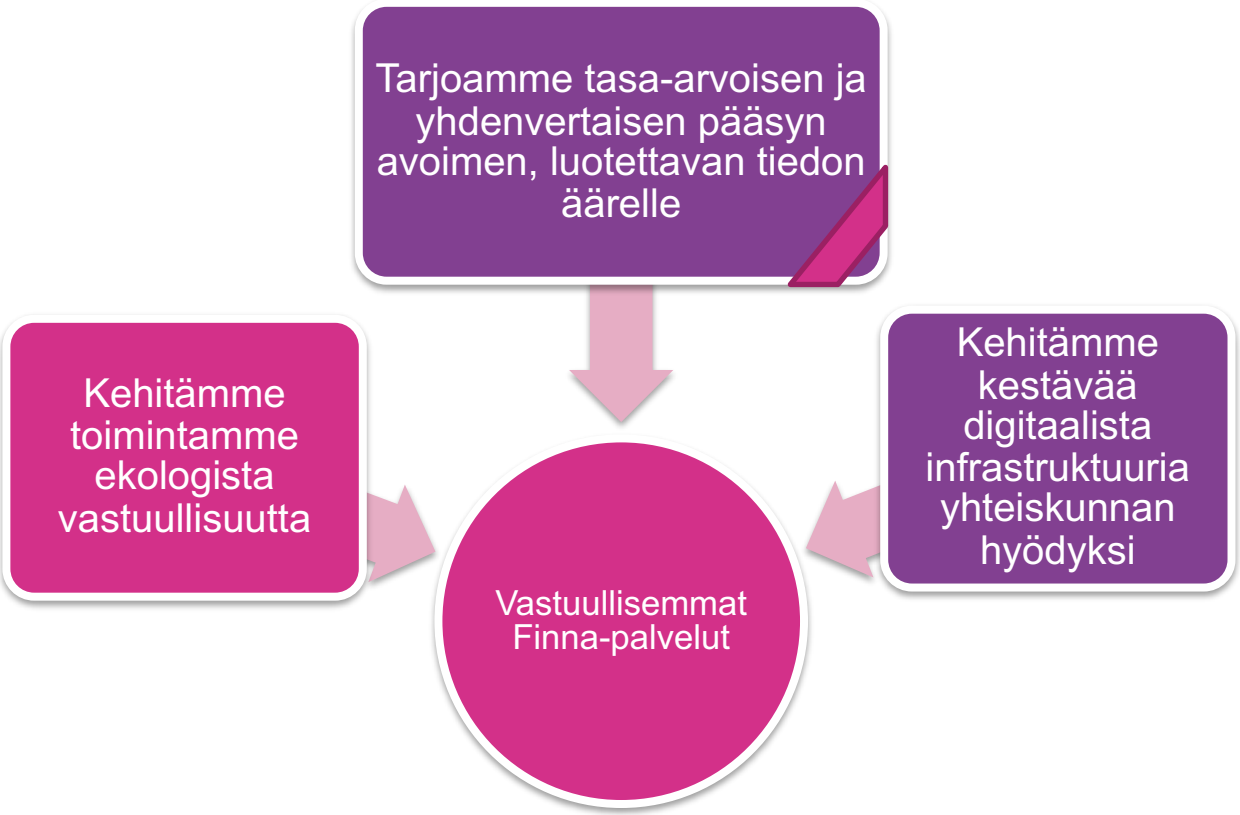

Finna tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteita

Perustoiminnassa edistettävät vastuullisuuden teemat 1/2

4 HYVÄ KOULUTUS

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

Tarjoamme tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen pääsyn avoimen, luotettavan tiedon äärelle

Kansalliskirjaston tavoitteet: Vahvistamme rooliamme yhteiskunnallisten vastakohtien loiventajana; yhdenvertainen tiedonsaanti, tiedon avoimuus	**Aikaväli**	**Vastuutaho**
Aineistojen yhteentoimivuus ja löytyvyys	Tarkastellaan vuosittain	Finna & organisaatiot
Aineiston avoin saatavuus	Tarkastellaan vuosittain	Finna & organisaatiot
Saavutettava verkkopalvelu	Tarkastellaan vuosittain	Finna
Monikielinen verkkopalvelu ja asiakaspalvelu	2022-26	Finna
Aineistojen yhteiskunnallinen kattavuus ja tasapuolinen esiin nostaminen (myös viestinnässä)	2023-2030	Finna & organisaatiot
Aineistojen käyttöön liittyvät eettiset näkökulmat • Aineistojen eettisen käytön pelisäännöt yhteistyössä sidosryhmien kanssa • (Tarvittaessa Finnaan tuki eettistä käyttöä ohjaavalle merkintäsysteemille, esim. Traditional Knowledge Label) • Teeman tunnettuus käyttäjillä parantuu	2023-2030	Finna & organisaatiot

16 40 KANSALLISKIRJASTO NATIONALBIBLIOTEKET

Perustoiminnassa edistettävät vastuullisuuden teemat 2/2

Kehitämme kestävää digitaalista infrastruktuuria yhteiskunnan hyödyksi		
Kansalliskirjaston tavoite: Tuotamme palvelut kestävästi	**Aikaväli**	**Vastuutaho**
Kehitämme laadukasta, luotettavaa, turvallista ja käyttäjälähtöistä digitaalista asiakaskokemusta • Vastuullisuus käyttäjien datan käytössä	Tarkastellaan vuosittain	Finna
Pidämme huolta keskeisen infrastruktuurin resilienssistä ja turvallisuudesta • Esim. turvallisuuskulttuurin kehittäminen	Tarkastellaan vuosittain	Finna

Finnan vastuullisuustyön erityisteema

Kehitämme toimintamme ekologista vastuullisuutta		
Kansalliskirjaston tavoitteet: Tuotamme palvelut kestävästi; Hiilineutraalius 2030, ekologisuus kriteerinä toiminnassa	**Aikaväli**	**Vastuutaho**

Palvelun tuottaminen
• Läpinäkyvyys:
  • Tavoitteena laskea tai valistuneesti arvioida palvelun tuottamisen päästöt
  • Finnan käyttöliittymästä löytyy tietoa palvelun tuottamisen päästöistä
• Päästöjen pienentäminen
  • Green ICT ja Sustainable Web Design -osaamisen kehittäminen
  • Muita tavoitteita sen mukaan, mitkä muodostuvat suurimmiksi päästölähteiksi ja mistä voimme vähentää
	2023-2025	Finna

Palvelun käyttö
• Läpinäkyvyys
  • Finnan käyttöliittymästä löytyy tietoa palvelun käytön päästöistä
• Pienentäminen
  • osaamisen kehittäminen
• Vastuullinen digitaalinen kuluttaminen
  • Vastuullisen digitaalisen kuluttamisen näkökulmaa tuodaan esiin viestinnällisesti
  • Teeman tunnettuus käyttäjillä parantuu
	2025-2030	Finna

Vastuullisuus Finnan käyttäjäkyselyssä 2023

Kysyttiin käyttäjiltä, kuinka tärkeinä (ei tärkeää 1-5 erittäin tärkeää)
pitävät Finnassa:

- Palvelun tuottamisen ja sen käytön ilmastopäästöjen minimoimista
- Tietoa palvelun tuottamisen ja sen käytön ilmastopäästöistä
- Monikielisyyden kehittämistä edelleen
- Esteettömyystoimintojen kehittämistä
- Vähemmistöryhmiä koskevien aineistojen lisäämistä
- Ohjeita aineistojen eettiseen käyttöön

ja miten näitä asioita tulisi kehittää konkreettisesti (avovastaus).

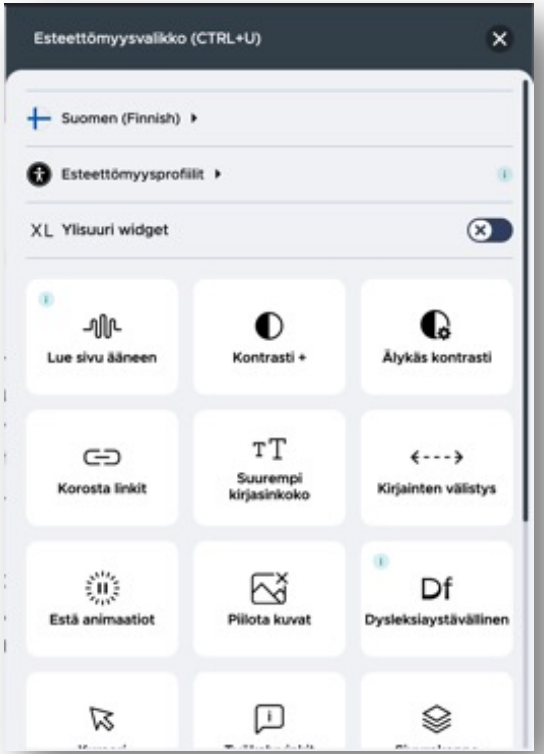

Benchmark: https://www.panadol.com/fi-fi/ (katsottu 24.3.2023)

Finnan käyttäjäkysely 2023: tulosten käsittely

- Vastaajia 36327, avovastauksia 7144
- Vastauskielinä suomi (34865), ruotsi (1021) ja englanti (441)
- Kvantitatiivisten kysymysten tulokset käsitellään käyttäjäkyselyn yleisessä raportoinnissa
- Avovastaukset analysoidaan ja raportoidaan erikseen

Finnan käyttäjäkysely 2023: tuloksia 1/2

Kuinka tärkeänä pidät Finna-palveluissa: (asteikko 1 ei tärkeää - 5 erittäin tärkeää)

Vastaajien määrä: 36327 (Kaikki)

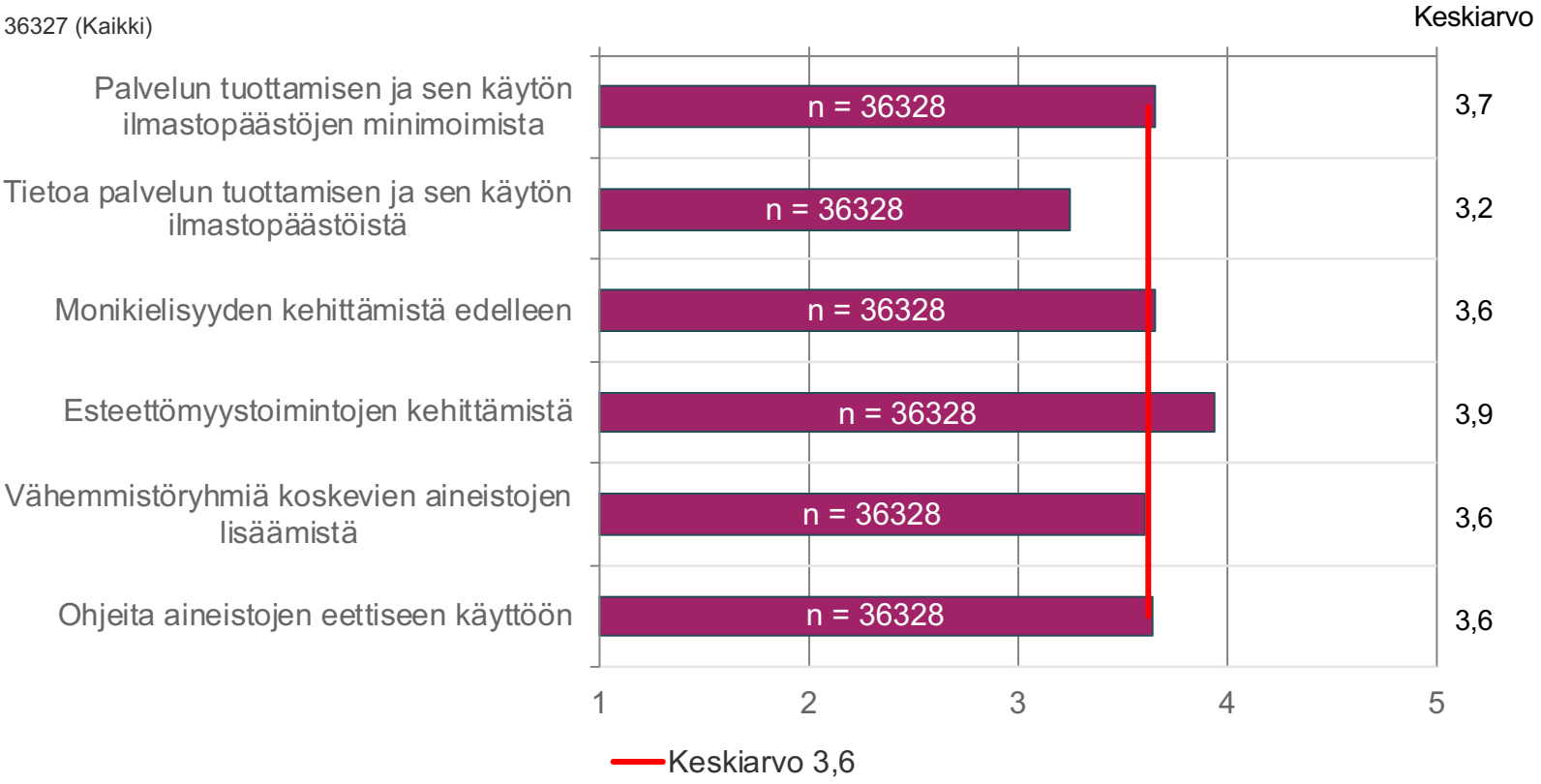

Finnan käyttäjäkysely 2023: tuloksia 2/2

Miten Finna.fi (n= 1907) eroaa kaikista vastauksista?

- Esteettömyystoiminnot sama, eli 1. sija
- Ohjeet aineistojen eettisen käyttöön toisella sijalla (eroaa kaikista vastauksista)

Miten suomenkielisten ja muunkielisten vastaukset eroavat toisistaan?

- Suomeksi vastanneilla (n=34 865) tärkeimmiksi nousivat esteettömyystoimintojen kehittäminen (3,9) ja palvelun päästöjen minimoiminen (3,7)
- Ruotsiksi ja englanniksi (n=1462) vastanneilla esteettömyystoimintojen ja monikielisyyden kehittäminen olivat tärkeimmät (molemmat 4,2)

Olennaisia huomioita:

- AMK: monikielisyyden kehittäminen selvä 1. sija (4,8)
- Museoalan työntekijät: Aineistojen eettinen käyttö 1. sijalla (4,4)

Seuraavaksi

- Finna-yksikössä
  - Käyttäjäkyselyn 2023 vastausten analysointi ja tulokset osaksi olennaisuusarviointia (työn alla)
  - Vastuullisuusteemojen esitteleminen sidosryhmille (työn alla)
  - Teemojen avaaminen konkreettisiksi toimenpiteiksi ja vastuiksi
    - Mitkä sopivat nykyisiin rakenteisiin, mille rakennettava uutta & vastuutaho?
  - Lisääminen toiminnan suunnitteluun ja osaksi Finnan visiota, karkea aikataulutus
    - Mitä edistetään jo vuonna 2023?
    - Mitä edistetään 2024-2025?
    - Mitä jätetään myöhemmäksi: 2025-2030?
- Ohjausryhmän käsittely
- Raportoinnin ja viestinnän suunnittelu
  - Osana Finnan vuosiraportointia vai omanaan?
  - Viestinnän käytännön toimien suunnittelu
- Olennaisuusarvioinnin prosessista opitun jakaminen

Kiitos!

Finna-posti@helsinki.fi

Kansalliskirjasto
Kirjastoverkkopalvelut

#Finnafi

@finnapalvelu

@finnafi

@finna.fi

@finna-palvelut

@finnafi